

vender premagali. Tebanski kralji so jim najpreje davek odpovedali, potem pa so meje svoje države čemdalje proti severu pomikali. Tutmozij III. jih je okoli 1650. l. pred Kr. potisnil v tabor pri Peluziji, kamor so Hiksi znosili ves svoj plen ter jim dovolil, da so smeli svobodni se vrniti v Sirijo. Vele, da je takrat kakih 240.000 za orožje sposobnih mož zapustilo Egipt. Današnjim Hiksom se še malo sanja o zlatih časih, in zato so tudi el o trdovratni podaniki. Žive ob ribolovu in divjačini, tega jim ne manjka, drugih ugodnostij pa nimajo. Stanovanja so jim zaduhla in smradna. Kedar Nil ne nastopi visoko, tskrat je egipetski felah žalosten, ali kedar nastopi visoko, takrat se kislo drži mensaleški stanovnik, ker mu voda poplavi otočiče in podere stanovanja.

Port Said je nastal v zelo kratkem času. Hiše so zidane in lesene, kavane so elegantne, kazina in gledališče ponujate zabave, s konzulskih hiš plapolajo konzulske zastave vseh držav, po širokih in pravilno umerjenih ulicah in cestah mrgole ljudje vseh narodov in jezikov, prodajalnice so založene z evropsko elegancijo, do sto velblodov kleči v skladiščih, in veliki trgi so posuti z robo zahodno in vzhodno.

Ali kaj to, mi hočemo kanal videti. Dobili smo prostora na egipetskejši pošti. To je mal parnik, ali zelo drag. Parnik je zapiskal kakor dete na svojo piščalko, in v stroju njegovem je završalo kakor v kuhinjskem mlinu. Stali smo na palubi in razpeli dežnike proti solncu. Smeh nas je lomil, ko smo se peljali pod zastavo polumeščevo. Še nekaj časa smo videli mesto in trgovske ladije, slišali vrišč na trgih in v pristanišču, a kmalu je vsega tega zmanjkalo. Tu in tam smo ugledali kak bagger, na bregu obrabljene lokomobile in drugo temu tako. Nabrežje kanala je umetelno nasuto po jezeru mensaleškem, visoko je do 12 črevljev in tako trdno, da po vrhu drdrajo težki železnični vlaki.

Čedalje bolje je pusto in dolgočasno, priroda je dejal bi izumrla. Kakor v sanjah plovemo dalje. Na desno in levo stena, pod nama voda, nad nami modri nebes. Sedaj pa sedaj se požene riba iz vode, po bregu leti podivjan pes, ali stopa na polu gol pešec. Kjer je nabrežje nižje, vidi se jezero, in po njem brezštevilne bele zvezde, to je beli povodni ptiči.

Pripluli smo k prvi postaji Ros el Eš. Na bregu stoji več dolgih praznih delavskih šotor. V pristanišču nas zijajo trije možaki in tri Arabke z malo deco. Jeden možak je našemu parniku kakor na posmeh vrč vode ponudil.

(Dalje prihodnjič.)

Narodno-gospodarske reči.

Trgovinska in obrtniška zbornica.

X. Gospod zbornični svetnik Karol Luckmann poroča o dopisu trgovske in obrtniške zbornice v Ljubnem na Štajarskem zaradi zakona za stavbinske obrte. Ona je

sklenila prositi visoke vlade, da bi blagovolila zakonovemu načrtu z leta 1885. o uredbi stavbinskih obrtov zadobiti zakonito moč. Prosila pa je ob enem, da bi kranjska trgovska zbornica podpirala to njeno peticijo.

Po § 23. odstavek 2. zakona z dne 15. marcija 1883. l., drž. zak. št. 39 se glede stavbinskih obrtov ustanove s posebnim zakonom splošna načela, po katerih je dokozati posebno usposobljenost za začetek v § 15. točka 5. navedenih stavbinskih obrtov, ter z njim določi tudi obseg upravičenemu izvrševanju posameznih stavbinskih obrtov.

Ta v § 23. odstavek 2. obrtne novele predpisana določila dozdej niso še postala zakonita, ampak cesarska naredba z dne 16. septembra 1883. l. drž. zak. št. 147 določuje, da so, dokler ne izidejo v § 23. odstavek 2. obrtne novele odmenjena zakonska določila, veljavne določbe § 23. obrtnega redu z dne 20. decembra 1859. l., drž. zak. št. 227.

V § 15. točka 6. navedeni stavbinski obrti, ki so spoznani za dopuščane obrte, so naslednji: staviljski, kladezarski, zidarski, kamenarski in tesarski.

Kako važen je dokaz posebne usposobljenosti za pridobitev omenjenih obrtov, priznava § 23. odstavek 2. obrtne novele, ker vsled njega je s posebnim zakonom ustanoviti splošna načela in določiti obseg upravičenemu izvrševanju posameznih stavbinskih obrtov.

Z ozirom na to je sklep Ljubenske zbornice utemeljen, ter je želeti, da dobode načrt iz leta 1885. o uredbi stavbinskih obrtov vender uže zakonito moč in veljavo, in vsled tega odsek tudi nasvetuje: Slavna zbornica naj sklene to stvar pri visoki vladi podpirati. — Ta predlog se je sprejel.

XI. Zbornični tajnik poroča, da je zbornica Brodska v Galiciji obrnila se do visokega c. kr. trgovskega ministerstva glede spediterjev. V vlogi poudarja posebno naslednje: Železniški odposlanci, zbrani na shodu v Brnu dne 13. in 14. septembra 1890. l., so določili, da morajo carinskouradno odpravo na mejah pri neposrednih mednarodnih pošiljativah oskrbovati železniški organi sami, izključivši za-e-bne spediterje in komisijonarje. Ta določba je zelo vznemirila udeležence, ki so zbornico prosili, da bi glede tega posredovala pri vis. c. kr. ministerstvu.

Veliko je spediterjev in agentov, ki se žive s carinskouradno odpravo voznega blaga, in oškodovalo bi se mnogim davkoplačevalcem ne le njih blagostanje, ampak zmanjšal tudi njih zaslužek, ako se izključi vsa-keršno posredovanje zasebnih ljudi.

Pa ne samo obmejne spediterje bi hudo zadela v Brnu sklenena določba, ampak tudi lastnike blaga. Kajti dokler bode blago na poti, ne bodo mogli prav nič razpolagati s svojo lastnino, in nemogoče jim bode imeti zastopnika pri tako važni manipulaciji, kakeršna je carinskouradna odprava. Člen 10. omenjenega dogovora sicer dovoljuje, da sme pooblaščen zastopnik lastnikov biti navzočen pri odpravi blaga, ali to dopustilo ni ve-

velike vrednosti in zavisi od pritrditve carinskega oblastva, ne samo od železniške uprave. Tudi bi stranka imela po nepotrebnem dvojne stroške, ker bi en pot železnica zaračunila odpravne stroške, drug pot bi jih pa bilo plačati zastopniku, ki ga je izbral lastnik. Pa še drugo škodo bi imele stranke vsled te določbe, ker bi se ne mogle posluževati pristojbine prostega časa, ki ga jim dajo po navadi njih zasebni spediterji za blago in carinarino, in prejemale bi blago le proti takojšnjemu plačilu povzetih stroškov. Vrh tega je veliko reči, na katere je pri pregledu na meji jako paziti, železnični organ pa, kateremu bode izročena odprava vseh pošiljatev, ne bode mogel biti na vse pozoren.

Velikokrat se primeri, da dospe žito v raztrganih vrečah, ki jih treba zašiti, pijače v poškodovanih posodah, katere je popraviti, južno sadje izprijeno, potem reči, katerim ni lahko določiti tarifne postavke — vsega tega gotovo ne more opravljati železnični organ, ki ga nič ne zanima korist stranke in kupca in tako bode trgovina imela veliko škode in izgube, katere ne bode mogla zravhati prihranjena provizija. Vsak kupčevalec ki pošilja blago na Rusko ali ga od tam dobiva, pa stanuje daleč od mejne postaje, rad plača malo provizijo za spedicijo in ekspedicijo, če ve, da ga na meji zastopa od njega samega izbrana firma, katera pazi na vozno blago pri reviziji in plačevanju carine in kadar se izklada in vklada.

Iz teh razlogov je prosila Brodska zbornica visoko c. kr. trgovinsko ministerstvo, naj ne odobri v Brnu sklenene določbe zaradi izključbe zasebnega posredovanja pri carinskouradni odpravi neposrednih pošiljatev.

Ker je po mnenji odsekovem ta vloga opravičena, predlaga poročevalec: Častita zbornica naj podpira prošnjo Brodske zbornice pri visokem c. kr. trgovinskem ministerstvu.

XII. Gosp. zbornični svetnik Karol Luckmann poroča o prošnji trgovske in obrtniške zbornice v Trgu (Feldkirchen) do visokega c. kr. trgovskega ministerstva o omejitvi lastninske pravice na korist onim, ki hote električno moč porabiti. V tej prošnji se navaja naslednje:

Znano je, da industrija še jako malo uporablja vodne moči, dasi je obilo vode v Avstriji. Če je tudi industrija po vodnatih deželah nje gonilno moč še precej sebi v prid obrnila, vender se je to zgodilo le tamkaj, kjer je bilo lahko priti do vode, pa ni bilo treba zgradeb, ki bi bile predrage glede na korist njeno. Povsod drugod ne hasni nič industriji. Veliko vodne moči gre zaradi tega v izgubo, dasi bi lahko veliko koristila. Kajti voda ni le zelo primerno, ampak tudi po ceni gonilo. Da se pa voda tako zelo zanemarja, krive so najbolj tehnične težave.

Voda je mnogokrat tako daleč od tovarne, da je ni moči napeljati in uporabljati. Na tistem kraju, kjer bi lahko služila, pa ne kaže napraviti tovarne iz mnogih ozirov, ne glede na stroške in dohodnost. Tako se nereditkokrat primeri, da velika vodna moč malo kilometrov

od tovarne mimo teče, pa je ni moči upotrebiti, dasi bi bilo neizmerno koristno in bi si tovarnar prihranil mnogo stroškov za tu in tam predragi premog.

Sredstvo, s katerim bi se odpomoglo vsaj glede na tehnične težave, je električni prenos moči. To sredstvo je dandanes uže toliko dovršeno, da je kos vsaki nalogi kakor glede daljave tako tudi glede števila konjskih sil in uspeha (povprek 75 %). Električni prenos moči je zatorej velikega pomena za industrijske namene, pa tudi za mali obrt in za poljedelstvo, ker je električno moč lahko deliti. Zategadelj ni neopravičeno premišljati, kako bi se dale narediti take naprave.

V tem oziru je najvažnejše vprašanje, kako omejiti lastninsko pravico v korist električnim prenosom moči.

Znano je, da ima industrija pri napravi svojih delarnic mnogokrat jako neugodno stališče vsled tega, ker ni obče veljavnega razlastitvenega zakona, pa ga tudi najbrže še kmalu ne bode. Zato tudi ne kaže drugače, nego ravnati se po sedANJI praksi ter za posamezne vrste ali posebne razlastitvene zakone napraviti ali pa v zakonih, ki uravnavajo druge reči, postaviti določila o razlastitvi ali o omejitvi lastninske pravice. Ta zadnji slučaj bi bil glede vodnega zakona.

V okraji trgovske in obrtniške zbornice v Trgu je nameravala neka firma osnovati večo električno siloprenosno napravo po vzgledu dveh uže obstoječih, ali že od kraja se je pokazalo, da je ni mogoče narediti, ako se nekateri deli ne razlaste. Zbornični okraj je namreč tako močno razkosan v parcele, da bi celo za majhno napeljavo bilo treba razprav z neštevilnimi posestniki, katerih bi celo ne bilo moči pregovoriti, — ne glede na to, da bi reč, kakor po navadi vsako novo, po strani gledali — da bi radovoljno odstopili dotične kose, oziroma dopustili napeljavo preko njih, ali bi se pa udali le za toliko ceno, da bi pričakovana korist bila popolnoma iluzorna.

V takih slučajih je neogibno potrebno, da pripomorejo zakonita določila o omejitvi lastninskega prava, kakeršnih ima avstrijsko zakonodajstvo veliko, da se uporabi drugače brezkoristna voda v korist obrtnih in industrijskih podjetij.

Vodni zakon z dne 30. maja 1869. l. določuje v svojem § 15., črka b, kateri je bil vzprejet v deželne vodne zakone, da je, ako tudi ne nastopijo zahteve za razlastitev po § 365. obč. državlj. zak., lahko ukreniti, da posestniki zemljišč dovolijo ustanovitev služnosti proti primerni odškodnini v ta namen, da se drugim lastna voda iz enega kraja v drug kraj napelje čez njih zemljišče in tukaj napravijo za to napeljavo potrebne naredbe in priprave itd.

Na tem mestu državnega vodnega zakona, oziroma deželnih zakonov, napravil bi se lahko dostavek o električnih prenosih moči in ustanovilo ž njim isto pravo, katero je sedaj po besedilu zakona veljavno samo za vodovode v ožem besednem smislu. Tak dostavek je tem

laže narediti, ker služnost vsled dopuščene napeljave čez zemljišče njegovem posestniku veliko manj prizadeva sitnosti, nego naprava kanala. Dostavek pa tudi ne nasprotuje pri črki *a* istega paragrafa izrečenemu načelu, vodo namreč kolikor mogoče uporabljati, ker je glede tega načela pač vse eno, na kateri način se vodna moč privaja.

Tukaj razpravljano vprašanje ima sedaj za ne zelo veliko slučajev dejansko važnost, utegne pa kmalu dobiti večji pomen, ker se elektrotehnika za prenos moči vedno bolj popolnjuje, posebno pa bode postalo pereče, kadar se napravijo osrednje postaje za oddajo svetlobe in moči, kakeršne se že tu in tam nahajajo.

Koristi takih osrednjih postaj so jasne. Vsled njih bi se posebno laže naseljevali manjši tovarnarji in obrtniki, kateri potrebujejo manjših motorjev. Take postaje bi pa koristile tudi sploh, ker bi bilo celo po manjših mestih lahko napraviti električno svečavo.

Pa tudi ne glede na napravo osrednjih postaj je, kakor uže zdaj kaže izkušnja, v mnogih slučajih vredno, napraviti električen prenos moči tudi za kako posamezno delarnico, da se dobi mimo para cenejša gonilna moč.

Iz teh razlogov je prosila Trška zbornica visoko c. kr. ministerstvo, da bi preudarjalo to reč in eventualno omenjeno izpremembo državnega vodnega zakona, oziroma deželnih zakonov v korist električnim siloprenosnim napravam, priporočilo pri visokem c. kr. pravosodnem ministerstvu.

(Dalje prihodnjič.)

Naši dopisi.

Iz Ljubljane. — O priliki prerane smrti gospoda deželnega glavarja dr. Josipa Poklukarja poslal je gospod ministerski predsednik grof Taaffe deželnemu odboru sledeči brzoglav:

Slavnemu deželnemu odboru izrekam povodom velike izgube, katera je zadela deželo vsled smrti gospoda deželnega glavarja, najodkritosrčnejše in najsposiljivejše sočutje. — Istotako je gospod deželni predsednik baron Winkler ob tej žalostni priliki deželnemu odboru izrekel svoje živo sožalovanje.

— Odlikovan. Deželnega sodišča predsednik gosp. Fran Kočevar je dobil viteški križec Leopoldovega reda.

— Za Trnovskega župnika je imenovan velečastiti gospod Ivan Vrhovnik, sedanji župnik v Št. Gothardu. Novi Trnovski župnik je bil rojen v Ljubljani dne 24. junija 1854. l., to je prav tisti dan, ko so Trnovčani položili sedanji prelepi svoji cerkvi temeljni kamen.

Novičar iz domačih in tujih dežel.

Z Dunaja se poroča, da se je grof Taaffe razgovarjal z voditelji raznih parlamentarnih strank. Uspeh

teh razgovorov sicer ni še znan, vendar je zanimivo, kar piše „Neue Freie Presse“ v tem oziru. Ona pravi, da se je grof Taaffe razgovarjal tudi s Plenerjem in s Chlumetzkim, vodjama nemških liberalcev, da pa ti razgovori niso bili samo neuspešni, ampak da so napravili tudi prav slab utis na dotične kroge, kajti grof Taaffe se ne misli opirati niti na eno niti na drugo stran popolnoma, pač pa ima na umu večino, kakeršne bi potreboval za razne slučaje. — Kakor kažejo poluuraadni glasovi, ni ravno izključeno, da bi celo Mladočehi ne pristopili k desnici. — Iz vsega je razvidno, da je položaj še jako nejasen in da še niti prilično ni mogoče nič gotovega reči, kak obraz bode imel prihodnji državni zbor, ali bolje rečeno, večina njegova. Največ je ležeče na Poljakih, ki se pa dosedaj še niso odločno izrekli. Oni bi baje nikdar ne marali pristopiti k večini, v kateri bi Nemci imeli preodločilno besedo. Splošno je mnenje, da se bode razmeje državnozbornskih strank šele pri adresni debati določilo.

Viharne letošnje volitve za državni zbor bodo skoraj pri kraju. Ta teden volijo v Dalmaciji svojih deset poslancev, in 21. t. m. bodo popolnoma dokončane vse volitve.

Naša cesarica se je odpeljala v Veliki Lošinj in od tamkaj na otok Krk, kjer ostane dalje časa.

Iz Zagreba. — Zagrebško mesto je sklenilo, da tudi to leto ne bode pobiralo tržnine na tedenskih živinskih semnjih.

Z Rima. — Princ Napoleon je umrl 17. t. m. zvečer. Ob 6. uri zjutraj je prejel sv. zakramente.

Ker se v Rimu zopet prikazuje gripa ali influenza, odvezal je papež tamošnje prebivalce velikega posta veliki teden.

Z Ogrskega. — Velike povodnji preplavljajo mnogo pokrajin. Nekateri kraji so popolnoma pod vodo, ki še vedno narašča vsled južnega vremena. V eni občini se je podrlo 200 hiš.

Iz Zadra. — V kmečkih občinah je bilo včeraj v torek za državni zbor izvoljenih 5 Hrvatov in 1 Srb.

Iz Prage. — Pri ožjih volitvah v državni zbor so bili v Pragi izvoljeni Mladočehi Blažek, Trojan in Kaftan. Nemci in Staročehi niso volili. Tudi v mestnem volilnem okraji Karolinskem je bil izvoljen Mladočeh dr. Kajzl.

Iz Berolina. — V Berlinu je umrl 14. t. m. Windthorst, vodja srednje katoliške stranke v nemškem državnem zboru. Pokojnik je bil izvrsten in duhovit govornik in jako vpliven politik. Smrt njegova je hud udarec nemški katoliški stranki. — Pruski naučni minister Gossler je odstopil, in namesto njega je imenovan grof Zedlitz-Trützschler, dosedanji veliki predsednik Poznajski.

Z Ruskega. — Ruski car Aleksander III. je praznoval dne 14. t. m. desetletnico svojega vladanja prav na tihoma v svoji domači obitelji.